

Коментарі
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
щодо звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи освітньо-наукової програми
37140 Системний аналіз; мова навчання українська
рівень вищої освіти доктор філософії,
спеціальність 124 – Системний аналіз

Ми щиро вдячні експертам за ґрунтовний аналіз, змістовне обговорення й відзначені сильні сторони ОНП «Системний аналіз». Співпраця з експертною групою була продуктивною і конструктивною. Рекомендації певною мірою вказали перспективи розвитку програми і слугуватимуть покращенню її реалізації та вдосконаленню відповідно до цілей ОНП. Водночас ми маємо певні коментарі і заперечення щодо окремих позицій звіту.

<i>Звіт ЕГ</i>	<i>Коментар КНУТШ</i>
<p>Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям</p> <p>Загальні враження від освітньо-наукової програми «Системний аналіз» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 124 «Системний аналіз» у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, є позитивними. Навчальний процес та підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації у ЗВО, відомого більш ніж 180-річною історією та сталими освітніми традиціями, здійснюється якісно, у комфортних для здобувачів та викладачів умовах. За останні 50 років в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на факультеті комп'ютерних наук та кібернетики було підготовлено чимало відомих дослідників та сформувалось декілька потужних наукових шкіл зі системного аналізу світового рівня. Традиції цих шкіл покладено в основу ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 124 «Системний аналіз». У цілому ОНП «Системний аналіз» відповідає всім критеріям оцінювання якості освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, зокрема за 4-ма критеріями з 10-ти експертна група відзначає інноваційні ознаки ОНП.</p>	

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Сильні сторони програми: 1) Відповідність цілей освітньої програми Стратегії розвитку університету. 2) Потужні наукові школи університету з спеціальностей, які були згідно таблиці відповідності 2015р. трансформовані у спеціальність 124 «Системний аналіз» на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти. 3) Високий рівень професіоналізму викладачів, задіяних у реалізації ОНП. 4) В університеті систематично проводиться семінари педагогічних знань, курси та програми для підвищення викладацької майстерності. Запроваджена мотивація до підвищення наукової і педагогічної майстерності викладачів через матеріальне заохочення та відзнаки.

5) На факультеті комп'ютерних наук та кібернетики регулярно виконуються наукові проекти як міжнародного характеру, так й за держбюджетною тематикою. Всі наукові керівники приймають участь принаймні в одному проекті й регулярно публікуються в наукових виданнях, як в Україні, так й за кордоном. 6) Наявність у ЗВО достатньої матеріальної бази та інформаційних ресурсів, зокрема, цілої низки сервісів та можливостей для здобувачів вищої освіти. 7) На високому рівні реалізована програма академічної мобільності та налагоджений зв'язок з іноземними університетами, що дає змогу аспірантам проходити навчання та стажування за кордоном, набувати досвіду в реалізації проектів різного рівня. 8) Визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що реалізується всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації ОНП. 9) Наявність в Університеті Ради Молодих вчених, яка опікується інтересами здобувачів третього рівня вищої освіти.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Експертна група рекомендує Університету затвердити правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Активніше залучати здобувачів до опитувань щодо задоволеності

Відповідь надана у Коментарях КНУТШ щодо Критерію 3.

Відповідь надана у п.1 Коментарів КНУТШ щодо Критерію 7.

<p>якістю навчання за ОНП.</p> <p>Звернути увагу на необхідність розвитку інфраструктури для врахування інтересів здобувачів з особливими потребами.</p> <p>Розширити роботу з роботодавцями та іншими стейкхолдерами у напрямку створення сталої процедури перегляду ОНП з урахуванням специфіки третього освітнього рівня.</p> <p>Періодично оновлювати інформацію про викладачів на сайті кафедри, провести моніторинг актуальності інформації про публікації та професійну активність викладачів, розміщеної на сайті ЗВО.</p> <p>Додати інформацію про наукові школи та проекти, які реалізуються відповідно до ОНП.</p> <p>Активніше залучати аспірантів до виконання наукових проектів, які виконуються в межах факультету комп'ютерних наук та кібернетики.</p>	<p>Відповідь надана у п.2 Коментарів КНУТШ щодо Критерію 7.</p> <p>Відповідь надана у п. 1 Коментарів КНУТШ щодо Критерію 8.</p> <p>Відповідь надана у п.1 Коментарів КНУТШ щодо Критерію 9.</p> <p>Відповідь надана у п.2 Коментарів КНУТШ щодо Критерію 9.</p> <p>Відповідь надана у Коментарях КНУТШ щодо Критерію 10.</p>
<p>Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.</p> <p>Рекомендацією експертної групи є формалізація відносин (наприклад у вигляді протоколів засідань) з роботодавцями та випускниками кафедри під час перегляду та коригування змісту ОНП.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 1.</p> <p>Рівень А</p>	<p>Освітньо-науковий рівень доктора філософії є новою практикою підготовки здобувачів освіти, перший випуск відбувся 30.09.2020 року. Проте на факультеті комп'ютерних наук та кібернетики постійно відбувається активний діалог із всіма стейкхолдерами ОНП, зокрема, з роботодавцями, шляхом проведення спільних заходів – конференцій, круглих столів, Днів кар'єри, тощо. До 50-річчя створення факультету 7 травня 2019 р. відбувся Круглий стіл «ІТ-освіта XXI сторіччя», до якого були залучені роботодавці (ЕПАМ Системз, GlobalLogic, Microsoft, Samsung, LUN.ua, 3Шейп Україна та ін.), НПП, студенти та аспіранти. Результати цього заходу розміщено на сайті https://csc50.knu.ua/uk/. Подивитись результати \ резюме у вигляді Mindmap фото можна за посиланням: https://www.facebook.com/FacultyOfComputerScienceAndCybernetics/photos/?tab=album&album_id=2221310857953759&__tn__=-UC-R</p>

	<p>Нещодавно було ухвалено Положення про ради роботодавців при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_Rad-Robotodavc_2020.pdf Ми очікуємо, що внаслідок цього роботодавці будуть активніше долучатися до перегляду ОНП.</p> <p>Експертна група у звіті підтверджує співпрацю закладу вищої освіти з роботодавцями. За даною освітньо-науковою програмою з університетом співпрацюють як ІТ-компанії (ТОВ «GlobalLogic», ТОВ «ЕПАМ Системз», «ЗШейп Україна», «Samsung (SRK)» та ін.), так і наукові установи (Інститут кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України)</p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми</p> <p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2. Освітньо-наукова програма відповідає за структурою та змістом сучасним вимогам до сучасних ОНП на третього рівня вищої освіти. Зміст ОНП має чітку структуру та відповідає сучасним тенденціям у програмах підготовки докторів філософії з «Системного аналізу». Освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2. До зауваження слід віднести те, що в ОНП не передбачено елементів дуальної форми освіти.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 2. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2. Взявши до уваги сильну сторону та наявність слабкої сторони,</p>	<p>У відповідності з Критеріями оцінювання якості освітньої програми «Положення про акредитацію освітніх програм» критерій 2 п.9: «Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.»</p> <p>Понад те, в провідних університетах світу відсутня практика запровадження дуальної форми за третім рівнем вищої освіти. Таким чином, відсутність елементів дуальної форми освіти за програмою, не може вважатися недоліком чи слабкою стороною програми, і в жодному разі не може слугувати підставою для зниження оцінок.</p> <p>Зважаючи на відзначені позитивні сторони, та те, що єдиний названий недолік не є таким, вважаємо, що рівень відповідності ОНП за цим Критерієм є рівень А.</p>

<p>несуттєвість якого засвідчує відсутність елементів дуальної форми освіти, експертна група дійшла висновку, що освітня програма відповідає рівню В за Критерієм 2.</p>	
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів</p> <p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.</p> <p>Сильною стороною даного критерію є досить деталізоване інформаційне забезпечення доступу до ОНП, належна унормованість та зрозумілість правил академічної мобільності в межах автономії ЗВО.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.</p> <p>Недоліком ОП є відсутність у ЗВО правил визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Оскільки держава визнає цей вид освіти і заохочує до його здобуття, університету варто розробити відповідний внутрішній нормативно-правовий акт, який визначить чіткі, зрозумілі й доступні правила і процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 3. Рівень В</p>	<p>У відомостях про самооцінювання і під час бесід з членами ЕГ було чітко зазначено: «Університет не здійснює визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, до затвердження регуляторних актів центральних органів виконавчої влади України, існування яких передбачене чинним законодавством». Аргументи:</p> <p>а) Згідно Закону України Про освіту (ст. 8, п.5) «Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному законодавством».</p> <p>б) в Законі України «Про вищу освіту» детально розписуються права ЗВО щодо самостійного визнання освітніх кваліфікацій і результатів навчання у формальній освіті і відсутня згадка про будь-які права ЗВО щодо визнання результатів неформальної освіти;</p> <p>в) відсутність у ЗВО прав самостійно вирішувати питання визнання неформальної освіти де факто підтверджується наявною практикою дій ЦОВВ. Наприклад, МОН України, (без врахування точки зору ЗВО як державної так і приватної форми власності) імперативно встановлює правила визнання сертифікатів з володіння іноземною мовою при вступі на програми різних рівнів вищої освіти: відмовляє за рівнем бакалавра і магістра, і дозволяє – за рівнем доктора філософії.</p> <p>г) згідно ст.38. Закону України «Про освіту» органом, який «формує вимоги до визнання результатів неформального та інформального навчання» визначається Національне агентство кваліфікацій. Університет чітко і послідовно дотримується цієї позиції, повідомляє її здобувачам освіти і всім зацікавленим особам, і таким чином навіть формально дотримується вимог підкритерію 3.4. «Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої</p>

	<p>програми». Ця позиція Університету була доведена до Національного Агентства із забезпечення якості вищої освіти, яке на своєму засіданні 26 травня 2020 року визнало (у відповіді С.М.Квіта) що відсутність практики зарахування результатів неформальної освіти не може вважатися недоліком програми.</p> <p>Зважаючи на відзначені позитивні сторони, вважаємо, що рівень відповідності ОНП за цим Критерієм є рівень А.</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси</p> <p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7. Сильною стороною ОНП є наявність у ЗВО достатньої матеріальної бази та інформаційних ресурсів, зокрема, цілої низки сервісів та можливостей для здобувачів. Позитивною практикою є наявність Ради Молодих вчених, яка опікується інтересами здобувачів третього рівня навчання.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7. 1. Експертна група рекомендує активніше залучати здобувачів до опитувань щодо задоволеності якістю навчання за даною ОНП.</p> <p>2. Також ЕГ рекомендує звернути увагу на необхідність розвитку інфраструктури для врахування інтересів здобувачів з особливими потребами.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 7. Рівень В</p>	<p>1. Як зазначено у звіті експертної групи, у лютому 2020 р. було проведене соціологічне опитування всіх здобувачів рівня доктора філософії. Участь у подібних опитуваннях є цілком добровільною і ні в якому разі не може бути результатом тиску. Жоден із здобувачів ОНП «Системний аналіз» не взяв участь у опитуванні, проте всі вони були проінформовані про його проведення.</p> <p>2 У п. 7.5 звіту експертної групи відзначено, що наразі немає осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за даною ОНП. Проте в КНУТШ прийнято Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення від 21.11.2019 р. (http://asp.univ.kiev.ua/doc/NP_Baza_univ/Poryadok-suprovodu-osib-z-invalidnistyu.pdf), а також план облаштування доступності корпусів факультетів та університетської території, що включає в себе встановлення мнемосхем та тактильних стрічок для осіб з порушенням зору, облаштування паркувальних місць для людей з інвалідністю, облаштування місць в аудиторіях для людей з інвалідністю, облаштування приміщень пандусами для маломобільних людей. На сайті Університету можна ознайомитись із Концепцією розвитку інклюзивної освіти «Університет рівних можливостей» Київського національного університету імені Тараса Шевченка http://www.univ.kiev.ua/pdfs/equal-opportunities/Concept-of-inclusive-education-development.pdf</p> <p>Таким чином названі ЕГ рекомендації вже реалізовано ще до початку процесу акредитації.</p>

<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми</p> <p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8. Сильною стороною можна вважати врахування пропозицій усіх стейкхолдерів при реалізації внутрішнього забезпечення якості освітньої програми. Здобувачі вищої освіти, академічна спільнота та роботодавці беруть участь у перегляді освітньої програми та інших процедурах забезпечення якості ОНП. Слід відзначити також швидку реакцію адміністрації ЗВО та гаранта ОНП на недоліки, що виявлені під час систематичного моніторингу ОНП.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.</p> <p>1. ЕГ рекомендує розширити роботу з роботодавцями та іншими стейкхолдерами у напрямку створення сталої процедури перегляду ОНП з урахуванням специфіки третього освітнього рівня.</p> <p>2. Також ЕГ вважає доцільним активніше заохочувати здобувачів та майбутніх випускників до участі в опитуваннях щодо перегляду та покращення якості освіти за ОНП “Системний аналіз”.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 8. Рівень В</p>	<p>1. Для третього рівня вищої освіти одним із основних роботодавців виступає сам Університет та інститути НАН України, тож можна стверджувати, що роботодавці до формування ОНП «Системний аналіз» залучені досить активно.</p> <p>2. Як зазначено у звіті експертної групи, у лютому 2020 р. було проведене соціологічне опитування всіх здобувачів рівня доктора філософії. Участь у подібних опитуваннях є цілком добровільною і ні в якому разі не може бути результатом тиску. Жоден із здобувачів ОНП «Системний аналіз» не взяв участь у опитуванні, проте всі вони були проінформовані про його проведення.</p> <p>Зважаючи на відзначені позитивні сторони, вважаємо, що рівень відповідності ОНП за цим Критерієм є рівень А.</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність</p> <p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9. Сильною стороною ЗВО є повноцінне дотримання вимог щодо процедур, що регулюють права та обов’язки всіх учасників освітнього процесу. Здійснюється інформування зацікавлених осіб про зміни до нормативних документів про права та обов’язки учасників освітнього процесу. Також важливим є дотримання вимог щодо розміщення проєктів ОНП на сайті ЗВО. Офіційний сайт ЗВО добре структуровано.</p>	

Сильною стороною є простий та зрозумілий пошук необхідної інформації, а також можливість надати зауваження та пропозиції щодо організації освітнього процесу та прийняти участь у громадському обговоренні.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

1. Експертною групою рекомендовано періодично оновлювати інформацію про викладачів на сайті кафедри, провести моніторинг актуальності інформації про публікації та професійну активність викладачів, розміщеної на сайті ЗВО.

2. ЕГ рекомендує додати інформацію про наукові школи та проекти, які реалізуються відповідно до ОНП.

3. ЕГ вважає доцільним запропонувати ЗВО додатково розміщувати на сайті ЗВО інформацію щодо пропозицій із удосконалення ОНП від роботодавців та студентів. ЕГ також рекомендує активізувати висвітлення роботи кафедри на сайті ЗВО.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

1. Вважаємо, що наведені експертною групою слабкі сторони за Критерієм 9 щодо періодичного оновлення інформації про викладачів на сайті ЗВО, не можуть розглядатися як недолік щодо освітньо-наукової програми «Системний аналіз».

На сайті відділу підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів КНУТШ asp.univ.kiev.ua регулярно оновлюється інформація щодо всіх освітньо-наукових програм для здобувачів рівня доктора філософії. На сайті факультету комп'ютерних наук та кібернетики розміщена вся необхідна для здобувачів рівня доктора філософії інформація. Оприлюднення у відкритому доступі, згідно нормативних документів та вимог Університету, обов'язкове тільки для описів освітніх програм і робочих навчальних програм дисциплін, що і було виконано.

2. В університеті пишуться багаторічною науковою історією, яка знайшла своє втілення у численних наукових школах. Інформація про наукові школи, а також Положення про Наукові школи Київського національного університету імені Тараса Шевченка міститься на сайті Науково-дослідної частини КНУТШ

http://science.univ.kiev.ua/research/scientific_school/

Науково-дослідні роботи, які виконуються працівниками КНУТШ, реалізуються у відповідності до щорічних Тематичних планів науково-дослідних робіт, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету Міністерством освіти і науки України, за рахунок коштів спеціального фонду державного бюджету України, а також у відповідності до щорічного Тематичного плану науково-дослідних робіт, що виконуються у межах кафедральної тематики. Інформацію про науково-дослідні роботи оприлюднено на сайті Науково-дослідної частини КНУТШ

<http://science.univ.kiev.ua/research/theme/>. Основні результати,

	<p>отримані при виконанні НДР, наведено у щорічному звіті проректора з наукової роботи http://science.univ.kiev.ua/research/report/.</p> <p>На щорічному засіданні Координаційної ради Комплексної наукової програми Університету «Інформатизація суспільства» теми аспірантів погоджені і закріплені за науково-дослідними темами факультету комп'ютерних наук та кібернетики з метою забезпечення відповідності затвердженим тематичним планам виконання науково-дослідних робіт в Університеті.</p> <p>3. На сайті відділу підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів у розділі «Нормативно-правова база» http://asp.univ.kiev.ua/index.php/normativno-pravova-baza розміщені всі накази про затвердження та зміни до освітньо-наукових програм, зокрема, наказ №938-32 від 04.12.2019 р. «Про внесення змін до освітньо-наукових програм та навчальних планів підготовки докторів філософії» (про вилучення з опису ОНП комплексного іспиту зі спеціальності).</p> <p>Зважаючи на відзначені позитивні сторони, вважаємо, що рівень відповідності ОНП за цим Критерієм є рівень А.</p>
<p>Критерій 10. Навчання через дослідження</p> <p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.</p> <p>На факультеті комп'ютерних наук та кібернетики регулярно виконуються наукові проекти як міжнародного характеру, так й за держбюджетною тематикою. Всі наукові керівники приймають участь принаймі в одному проекті й регулярно публікуються в наукових виданнях як в Україні так й за кордоном.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.</p> <p>Рекомендація ЕГ полягає в активнішому залученні аспірантів до виконання наукових проектів, які виконуються в межах факультету комп'ютерних наук та кібернетики.</p>	<p>В Університеті щодо залучення аспірантів до виконання наукових проектів відповідних факультетів діє чітко визначена процедура.</p> <p>На щорічному засіданні Координаційної ради Комплексної наукової програми Університету «Інформатизація суспільства» теми аспірантів були погоджені і закріплені за науково-дослідними темами факультету комп'ютерних наук та кібернетики з метою забезпечення відповідності затвердженим тематичним планам виконання науково-дослідних робіт в Університеті.</p> <p>У відомостях про самооцінювання і під час бесід з членами ЕГ було обґрунтовано, що за освітньо-науковою програмою «Системний аналіз» навчається чотири здобувача денної форми навчання всіх років. Всі здобувачі брали участь у зустрічі з експертною групою. Як</p>

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

це зазначено у п. 6.5 звіті експертної групи, аспірантка 4-го року навчання Красовська К.К. брала участь у спільному з Норвезьким університетом науки і технологій (НТНУ) (м. Тронхейм, Норвегія) проекті СРЕА-LT-2016/10003 – Advanced Collaborative Program for Research Based Education on Risk Management in Industry and Services under Global Economic, Technological and Environmental Changes: Enhanced Edition.

Аспірант I року денної форми навчання Ваврик П.Р. був залучений до підготовки запиту для участі у конкурсі Національного фонду досліджень України у 2020 році.

Отже, вважаємо, що підстав для зниження оцінки за Критерієм 10 до рівня В немає, що, зважаючи на відмічені сильні сторони програми, дозволяє нам пропонувати оцінити ОНП за цим Критерієм на рівень А.